

2^{il} Gynllun Datblygu
Lleol Newydd Bwrdeistref
Sirol Caerffili hyd at 2035

PS3 - Dadansoddiad Swyddogaethol o Aneddiadau ym Mwrdeistref Sirol Caerffili Crynodeb Gweithredol

Hydref 2022

This document is available in English,
and in other languages and formats on request.

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg, ac
mewn ieithoedd a fformatau eraill ar gais.

Cynnwys

1	Rhagymadrodd.....	i
2	Ardal Prif Gynllun Blaenau'r Cymoedd	iv
3	Ardal Prif Gynllun Canol Y Cymoedd	vi
4	Ardal Prif Gynllun Ystrad Mynach.....	viii
5	Ardal Prif Gynllun Ebbw A Chwm Sirhowy	x
6	Ardal Prif Gynllun Caerffili	xii

1 Rhagymadrodd

1.1 Fel rhan annatod o baratoi 2il Gynllun Datblygu Lleol Newydd Bwrdeistref Sirol Caerffili 1 Ebrill 2020 hyd nes 31 Mawrth 2035 (2RLDP) mae'n ofynnol i'r Cyngor nodi strategaeth aneddiadau ar gyfer y Fwrdeistref Sirol a fydd yn dylanwadu ar ble y dylid lleoli dyraniadau newydd. Er mwyn llywio hyn, ymgwymerwyd â dadansoddiad swyddogaethol o'r aneddiadau ledled y Fwrdeistref Sirol, gan ystyried tair elfen allweddol, sef:

- Lefel trafndiaeth gynaliadwy a hygyrchedd anheddiad.
- Lefel y cyfleoedd cyflogaeth y mae anheddiad a/neu'r ardal gyfagos yn eu darparu.
- Y cyfleusterau a'r gwasanaethau lleol sydd ar gael mewn anheddiad ac o'i gwmpas.

1.2 Mae'r dadansoddiad swyddogaethol wedi'i dorri i lawr i adlewyrchu 5 maes Prif Gynllun Adfywio'r Cyngor, sef:

- Ardal Prif Gynllun Blaenau'r Cymoedd (HoVMA).
- Ardal Prif Gynllun Canol y Cymoedd (GBMA).
- Ardal Prif Gynllun Ystrad Mynach (YMA).
- Ardal Prif Gynllun Cymoedd Ebbwy Isaf a Sirhowy (LESVMA).
- Ardal Prif Gynllun Caerffili (CBMA).

1.3 Mae'r Strategaeth a Ffeirir yn ceisio lleoli datblygiad yn agos at nodau trafndiaeth gyhoeddus (gorsafoedd trenau a bysiau), ac yn agos at brif ganolfannau'r fwrdeistref sirol a chanolfannau lleol yn y drefn honno ac mae'n cynnwys un safle strategol ym Maesycwmer. Bydd y dadansoddiad lleoliadol yn nodi pa rai o'r aneddiadau sydd wedi'u lleoli fwyaf cynaliadwy ac, felly, sydd fwyaf priodol ar gyfer twf pellach a bydd hyn yn cael ei gymryd i ystyriaeth wrth nodi safleoedd ar gyfer y Cynllun Adnau.

Methodoleg

1.4 Yn 2016 paratôdd Grŵp Cynllunio Strategol De-ddwyrain Cymru (SEWSPG) a chytunodd ar fethodoleg ar gyfer asesu cynaliadwyedd aneddiadau yn seiliedig ar dri phrif fater:

- Cludiant cynaliadwy a hygyrchedd;
- Cyfleoedd cyflogaeth;
- Argaeledd cyfleusterau lleol.

1.5 Yn gyson â Chymru'r Dyfodol, mae'r Strategaeth a Ffeirir yn rhoi mwy o bwyslais ar brif ganolfannau a nodau trafndiaeth. I adlewyrchu hyn mae'r dadansoddiad o aneddiadau yn ystyried lleoliad yr anheddiad o ran ei agosrwydd at 5 ffactor, sef:

- Prif Ganolfannau.
- Canolfannau Lleol
- Gorsafoedd Rheilffordd
- Gorsafoedd/cyfnewidfeydd Bysiau
- Safleoedd cyflogaeth.

1.6 Mae lleoliadau aneddiadau wedi'u hasesu o ran agosrwydd at y canolfannau, gorsafoedd a safleoedd cyflogaeth ac wedi'u sgorio gan ddefnyddio'r matrices sgorio a nodir yn Nhabl 1:

Pellter	Sgôr
Yn y Wladfa	12
Pellter Cerdded 5 Munud	10
Pellter Cerdded 10 Munud	9
Pellter Cerdded 15 Munud	8
Pellter Cerdded 20 Munud	7
Pellter Beicio 5 Munud	5
Pellter Beicio 10 Munud	4
Pellter Beicio 20 Munud	3
< 5km	1
> 5km	0

Tabl 1: Matrics Sgorio Dadansoddiad Lleoliad Cynaliadwy

1.7 Yn ogystal â'r Dadansoddiad Lleoliad Cynaliadwy, mae asesiad gwasanaeth hefyd wedi'i gynnal, sy'n nodi'r gwasanaethau a'r cyfleusterau sy'n bresennol yn yr anheddiad, gan gynnwys:

- Unedau manwerthu
- Meddygfeydd
- Fferyllfeydd
- Llyfrgelloedd
- Canolfannau Cymunedol
- Canolfannau Hamdden
- Ysgolion Cynradd
- Ysgolion Uwchradd
- Ysgolion Cyfrwng Cymraeg
- Gorsafoedd Trên
- Gorsafoedd/Cyfnewidfeydd Bysiau.

1.8 Mae'r asesiad hwn yn rhoi sefyllfa sylfaenol o ran pa gyfleusterau a gwasanaethau sydd ar gael mewn aneddiadau a bydd hwn yn cael ei ddefnyddio i lywio'r broses dewis safle ar gyfer fersiwn Adneuo'r 2RLDP.

Hierarchaeth Aneddiadau

- 1.9 Mae'r Llawlyfr Cynlluniau Datblygu (Argraffiad 3) yn nodi y dylai Cynllun Datblygu Lleol nodi hierarchaeth aneddiadau fel rhan o'i baratoi. Mae'r Fwrdeistref Sirol yn cynnwys patrwm integredig o drefi a phentrefi bach i ganolig wedi'u halinio'n gyffredinol mewn dull llinellol sy'n adlewyrchu ei chymeriad yn y cymoedd. O ganlyniad, mae'r aneddiadau yn y Fwrdeistref Sirol ar lefel isranbarthol a bydd yr hierarchaeth a ddefnyddir i ystyried yr aneddiadau yn adlewyrchu hyn.
- 1.10 Bydd aneddiadau'r Fwrdeistref Sirol yn cael eu graddio yn ôl yr hierarchaeth aneddiadau a ganlyn:
- Prif drefi - yr haen uchaf yn hierarchaeth aneddiadau'r Fwrdeistref Sirol. Fe'u nodweddir gan eu cynnig o ystod eang o wasanaethau, cyfleusterau, cyfleoedd cyflogaeth a hygyrchedd trafnidiaeth dda;
 - Canolfannau lleol - yr ail haen yn hierarchaeth aneddiadau'r Fwrdeistref Sirol. Rôl y Ganolfan Leol yw fel canolbwynt eilaidd ar gyfer gwasanaethau a chyfleusterau mwy lleol y ceir mynediad iddynt ac y mae eu hangen yn fwy rheolaidd;
 - Aneddiadau preswyl - y drydedd haen yn hierarchaeth aneddiadau'r Fwrdeistref Sirol. Aneddiadau Preswyl yw'r aneddiadau hynny nad ydynt wedi'u nodi fel Prif Ganolfannau neu Ganolfannau Lleol ac a nodweddir gan eu prif swyddogaeth fel cymdogaethau preswyl;
 - Aneddiadau gwledig - mae nifer o grwpiau bach o adeiladau neu aneddiadau sydd wedi'u cysylltu'n rhydd nad ydynt wedi'u cynnwys o fewn ffiniau aneddiadau. Yn gyffredinol, mae'r aneddiadau hyn yn fach iawn ac wedi'u lleoli ymhell o'r ardaloedd adeiledig presennol. Mae eu hynysu, eu maint bach a diffyg gwasanaethau/cyfleusterau yn golygu nad ydynt yn addas ar gyfer unrhyw fath o ddatblygiad sylweddol.

2 Ardal Prif Gynllun Blaenau'r Cymoedd

2.1 Mae Ardal Prif Gynllun Blaenau'r Cymoedd (HoVMA) wedi'i lleoli yng ngogledd y Fwrdeistref Sirol ac mae'n cynnwys 7 ward, sef:

- Twyn Carno
- Moriah a Phontlotyn
- Cwm Darran
- Tredegar Newydd
- Aberbargod a Bargoed
- Gilfach
- Argoed.

2.2 Mae gan bob un o'r 7 ward yn ardal y Prif Gynllun ardaloedd sylweddol o amddifadedd ac mae hyn yn golygu mai dyma un o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru a'r DU. Ffurfiwyd yr ardal o glwstwr o gyn aneddiadau mwyngloddio cymharol fach ar hyd llinell Afon Rhymni a'i llednant, Nant Bargod Rhymni.

Hygyrchedd a Chludiant

2.3 O ran hygyrchedd ac eithrio Argoed, mae'r HoVMA wedi'i lleoli ym mhen gogleddol Rheilffordd Cwm Rhymni ac mae'n cynnwys nifer o orsafoedd rheilffordd sy'n darparu mynediad uniongyrchol i ganolfannau eraill i'r de. Yn ogystal, mae nifer o wasanaethau bws lleol a phellter hir hefyd yn gwasanaethu'r ardal gan ddarparu cysylltiadau â Merthyr, Tredegar a Brynmawr ar hyd Blaenau'r Cymoedd ac i'r de i Goed Duon a Chaerffili ac ymhellach i Gaerdydd a Chasnewydd. Mae'r ardal hefyd wedi'i lleoli ar dri llwybr Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol.

2.4 Mae gwelliannau Strategol i'r Briffordd o amgylch Bargod wedi gwella hygyrchedd i fysiau a cherbydau eraill i mewn i'r HoVMA, er bod pryderon ynghylch gwydnwch mynediad i'r gogledd oherwydd materion daearegol sy'n gysylltiedig â'r A469.

Cyflogaeth

2.5 Mae 62 ha o dir cyflogaeth weithredol wedi ei leoli o fewn yr ardal dros chwe safle - tri yn Rhymni, dau yn Aberbargoed ac un yn Nhredegar Newydd.

Manwerthu

2.6 Y ganolfan fanwerthu fwyaf yn yr HoVMA yw Bargoed, sy'n gweithredu fel canolfan fanwerthu a gwasanaeth isranbarthol. Yr ail ganolfan fanwerthu fwyaf yw Rhymni, ac mae'r ganolfan hon yn ddibynnol iawn ar fasnachwyr lleol. Mae gan yr aneddiadau eraill yn yr HoVMA elfennau bach o ddefnyddiau manwerthu sy'n darparu ar gyfer defnydd cymdogaeth.

Cymuned, Hamdden a Thwristiaeth

2.7 Mae'r ardal yn cynnwys Canolfan Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig Rhymni, dau barc gwledig, dwy ganolfan hamdden (Heolddu a Thredegar Newydd) a'r Tŷ Weindio yn Nhredegar Newydd.

Hierarchaeth Aneddiadau

2.8 Prif dref – Bargod. Prif ganolfan drafnidiaeth a manwerthu'r ardal, a wasanaethir gan drenau a bysiau.

2.9 Canolfan leol – Rhymni. Yr ail dref fwyaf yn yr ardal gyda swyddogaeth gyflogaeth gref, yn agos at yr A465 ac wedi'i lleoli ar Reilffordd Cwm Rhymni.

2.10 Aneddleoedd preswyl – Aberbargod; Abertyswg; Argoed; Deri; Fochriw; Gilfach; Tredegar Newydd; Pontllytyn; Princetown/Llechryd.

Anheddiad	Ardal y Prifgynllun	Gorsaf drên	Gorsaf Fysiau / Node	Canolfan Cyflogaeth	Canolfan Lleol	Pif Ganolfan	Sgôr
Aberbargod	HoVMA	Beicio 10	Beicio 10	Anheddiad	7.8km	Beicio 10	24
Abertyswg	HoVMA	Beicio 10	Beicio 20	Beicio 10	Beicio 10	Beicio 20	18
Argoed	HoVMA	Beicio 20	Beicio 20	Beicio 20	4.1km	Beicio 20	12
Bargod	HoVMA	Anheddiad	S Anheddiad	Cerdded 15	9.1km	Anheddiad	44
Deri	HoVMA	Beicio 20	Beicio 20	Beicio 20	6.2km	Beicio 20	12
Fochriw	HoVMA	Beicio 20	Beicio 20	Beicio 20	Beicio 20	7.5km	12
Gilfach	HoVMA	Cerdded 10	Beicio 10	Beicio 10	5.5km	Beicio 10	21
Markham	HoVMA	Beicio 10	Beicio 10	Beicio 10	6.7km	Beicio 10	16
New Tredegar	HoVMA	Cerdded 5	Beicio 20	Beicio 20	4.9km	Beicio 20	20
Pontllytyn	HoVMA	Beicio 10	Beicio 10	Beicio 10	Beicio 10	7.4km	16
Rhymney	HoVMA	Anheddiad	Anheddiad	Anheddiad	Anheddiad	9.1km	48

Tabl 2: Sgorio fesul Anheddiad

3 Ardal Prif Gynllun Canol Y Cymoedd

3.1 Mae Ardal Prif Gynllun Canol y Cymoedd (MVMA) wedi'i lleoli yng nghanol y Fwrdeistref Sirol ac mae'n cynnwys 6 ward, sef:

- Coed Duon
- Cefn Fforest a Phengam
- Crymlyn
- Penmaen
- Pontllan-fraith
- Maesycwmmmer.

3.2 Mae ardal yr prif gynllun yn cynnwys prif ganolfan gyflogaeth y Fwrdeistref Sirol, sef Ystadau Diwydiannol Oakdale a Phen-y-fan, ac mae canolfan fanwerthu Coed Duon yn ganolog iddi.

Hygyrchedd a Chludiant

3.3 Nid yw'r MVMA yn cynnwys unrhyw orsafoedd rheilffordd. Mae ardal MVMA yn cael ei gwasanaethu'n dda gan wasanaethau bws gydag ystod eang o wasanaethau lleol a phellter hirach sy'n darparu cysylltiadau i bob rhan o'r Fwrdeistref Sirol ac i gyrchfannau allanol gan gynnwys Merthyr, Tredegar a Brynmawr ym Mlaenau'r Cymoedd, Pont-y-pŵl a Chwibrân i'r dwyrain, Pontypridd i'r gorllewin a Chaerdydd a Chasnewydd i'r de. Mae gan yr MVMA hefyd rwydwaith da o lwybrau teithio llesol.

3.4 Mae'r rhwydwaith prifffyrdd strategol yn cynnwys yr A472 Ffordd Canol y Cymoedd sy'n darparu cysylltiad o'r dwyrain i'r gorllewin drwy'r Fwrdeistref Sirol, yr A4048 yn darparu mynediad i'r gogledd a'r A467 yn darparu mynediad trwodd i Dredegar ar ochr ddwyreiniol yr ardal.

Cyflogaeth

3.5 Mae'r CDLI sydd wedi'i fabwysiadu'n nodi 13 o safleoedd cyflogaeth o fewn yr MVMA, ac mae'r rhain yn darparu tua 220 ha o dir cyflogaeth yn Oakdale/Croespenmaen, Pontllan-fraith a Phengam.

Manwerthu

3.6 Coed Duon yw'r brif ganolfan fanwerthu yn yr MVMA a'r ail fwyaf yn y Fwrdeistref Sirol, sydd ond ychydig yn llai na chanol tref Caerffili. Mae'n gweithredu fel canolfan fanwerthu a gwasanaeth isranbarthol. Mae'r MVMA hefyd yn cynnwys nifer o ganolfannau cymdogaeth llawer llai (Cefn Fforest, Crymlyn, Maesycwmer ac Oakdale) sy'n darparu manwerthu cyfleus ar gyfer eu hardaloedd lleol.

Cymuned, Hamdden a Thwristiaeth

3.7 Mae'r ardal yn cynnwys nifer o feddygfeydd, ysgolion a chanolfannau cymunedol, dwy ganolfan hamdden (Pontllan-fraith a Chefn Fforest) ac amrywiaeth o barciau cyhoeddus, meysydd hamdden a chyfleusterau twristiaeth gan gynnwys Melin Gelligroes, Gwesty'r Maes Manor a chyrchfan Bryn Meadows.

Hierarchaeth Aneddiadau

3.8 Prif dref - Coed Duon. Canolfan gwasanaeth a manwerthu isranbarthol y mae ei dylanwad yn rhedeg ar draws ardal canol y cymoedd. Mae gan y dref gysylltiadau trafnidiaeth dda oherwydd lleoliad yr orsaf fysiau.

3.9 Aneddiadau preswyl – Cefn Fforest; Croespenmaen; Crymlyn; Fleur-de-Lis; Oakdale; Pengam; Pontllan-fraith; Trinant.

Anheddiad	Ardal y Prifgynllun	Gorsaf drên	Gorsaf Fysiau / Node	Canolfan Cyflogaeth	Canolfan Lleol	Pif Ganolfan	Sgôr
Blackwood	MVMA	Beicio 20	Anheddiad	Cerdded 15	Beicio 20	Anheddiad	38
Cefn Fforest	MVMA	Beicio 20	Beicio 10	Beicio 10	4.5km	Beicio 10	16
Croespenmaen	MVMA	Beicio 20	Beicio 20	Anheddiad	Beicio 20	Beicio 20	22
Crumlin	MVMA	Beicio 10	Beicio 10	Beicio 10	Beicio 10	3.8km	17
Fleur-de-Lis	MVMA	Cerdded 15	Beicio 20	Beicio 5	4.5km	Beicio 20	20
Maesycwmmerr	MVMA	Cerdded 10	Beicio 20	Beicio 20	Beicio 20	Beicio 20	21
Oakdale	MVMA	Beicio 20	Beicio 20	Anheddiad	Beicio 20	Beicio 20	22
Pengam	MVMA	Cerdded 15	Beicio 10	Cerdded 5	4.8km	Beicio 20	25
Pontllanfraith	MVMA	Beicio 20	Beicio 20	Anheddiad	Beicio 20	Beicio 10	23
Trinant	MVMA	Beicio 20	Beicio 20	Cerdded 15	Beicio 20	Beicio 20	20

Tabl 3: Sgorio fesul Anheddiad

4 Ardal Prif Gynllun Ystrad Mynach

4.1 Mae Ardal Prif Gynllun Ystrad Mynach (YMMA) wedi'i lleoli ar ochr orllewinol coridor canol y cymoedd ac mae'n cynnwys 5 ward, sef:

- Hengoed
- Nelson
- Cattwg Sant
- Ystrad Mynach
- Maesycwmer (yn rhannol).

4.2 Mae patrwm anheddiad yr ardal yn adlewyrchu ei gweithgarwch mwyngloddio blaenorol. Mae'r YMMA yn ganolfan gyflogaeth, gyda safleoedd cyflogaeth wedi'u lleoli yn Ystrad Mynach, Penallta, a Thiryberth. Mae'r sector cyhoeddus a gweinyddiaeth yn brif sector cyflogaeth yn yr YMMA, gyda phrif swyddfeydd y Cyngor ac Ysbyty Ystrad Fawr wedi'u lleoli yn yr ardal.

Hygyrchedd a Chludiant

4.3 Mae'r YMMA mewn lleoliad strategol gyda chysylltiadau da i'r dwyrain, gorllewin, gogledd a de. Mae rheilffordd Cwm Rhymni yn mynd trwy'r YMMA gan ddarparu mynediad uniongyrchol i ogledd y Fwrdeistref Sirol ac i'r de i Gaerdydd. Mae tair gorsaf yn yr YMMA, yn Ystrad Mynach, yn Hengoed a Phengam, a gwasanaethau bws sy'n mynd trwy Ystrad Mynach sy'n darparu cysylltiadau â Choed Duon, Bargod, Nelson a Chaerffili o fewn y Fwrdeistref Sirol a chysylltiadau ehangach yn uniongyrchol â Phontypridd a Chaerdydd.

4.4 Yr A472 yw'r prif lwybr priffordd o ddwyrain y Fwrdeistref Sirol i'r gorllewin ac mae'n ffurfio'r llwybr coridor canol y cymoedd strategol pwysig sy'n cysylltu Pontypridd drwodd i Bont-y-pŵl ac yn darparu mynediad uniongyrchol (trwy'r A470) i Gaerdydd a Merthyr. Mae'r A472 yn cysylltu â'r A469 gan ddarparu mynediad i ogledd y Fwrdeistref Sirol a Blaenau'r Cymoedd ac i'r de i fasn Caerffili a thu hwnt.

Cyflogaeth

4.5 Mae'r YMMA yn faes cyflogaeth bwysig a strategol yn y Fwrdeistref Sirol. Mae 7 safle cyflogaeth yn yr YMMA sy'n darparu cyfanswm o 145 ha o dir cyflogaeth.

Manwerthu

4.6 Ystrad Mynach yw'r ganolfan fanwerthu fwyaf yn yr YMMA a'r 5ed ganolfan fwyaf yn y Fwrdeistref Sirol. Mae'n gweithredu fel canolfan fanwerthu a gwasanaeth is-ranbarthol sy'n gwasanaethu ardal y prif gynllun a'r cyrion. Mae'r ganolfan fanwerthu arall yn yr YMMA yn Nelson, sy'n ganolfan leol sy'n darparu ar gyfer anghenion cyfleustra'r ardal leol. Manwerthu arall yn yr YMMA yw darpariaeth gymdogaeth ar raddfa fach i ddiwallu anghenion lleol.

Cymuned, Hamdden a Thwristiaeth

- 4.7 Mae Parc Gwledig Penallta gyda'i gerfluniau a'i dirlunio creadigol wedi'i leoli i'r gogledd-orllewin o Ystrad Mynach tra bod gan Gomin Gelligaer y potensial i ddod yn elfen bwysig o Barc Rhanbarthol y Cymoedd. Mae Maenordy Llancaiach-Fawr o'r 16eg Ganrif wedi'i leoli ychydig y tu allan i Nelson, gan ei fod yn amgueddfa ac yn gyfleuster cymunedol ar gyfer cynadleddau a digwyddiadau.
- 4.8 Mae Canolfan Hamdden Sue Noake yn Ystrad Mynach yn darparu cyfleusterau chwaraeon a hamdden ar gyfer yr ardal y prif gynllun, tra bod gan y Ganolfan Rhagoriaeth Chwaraeon i'r de o Ystrad Mynach gyfleuster sy'n darparu ar gyfer chwaraeon o safon broffesiynol.

Hierarchaeth Aneddiadau

- 4.9 Prif dref – Ystrad Mynach. Canolfan manwerthu a gwasanaeth yr YMMA. Ystrad Mynach yw prif ganolfan weinyddol y Fwrdeistref Sirol yn ogystal â lleoliad prif orsaf heddlu, Coleg y Cymoedd a'r ysbyty dosbarth cyffredinol, Ysbyty Ystrad Fawr.
- 4.10 Canolfan leol – Nelson. Mae Nelson yn anheddiad ymylol allweddol gyda chanolfan fanwerthu leol sy'n cynnwys dwy archfarchnad fach ac amrywiaeth o siopau bach sy'n gwasanaethu'r ardal leol.
- 4.11 Aneddiadau preswyl – Cefn Hengoed; Gelligaer; Glanynant; Hengoed; Penpedairheol; Penybryn; Tiryberth.

Anheddiad	Ardal y Prifgynllun	Gorsaf drên	Gorsaf Fysiau / Node	Canolfan Cyflogaeth	Canolfan Lleol	Pif Ganolfan	Sgôr
Cefn Hengoed	YMMA	Cerdded 20	Beicio 20	Cerdded 10	Beicio 20	Cerdded 20	29
Gelligaer	YMMA	Beicio 10	Beicio 20	Cerdded 5	Beicio 20	Beicio 20	23
Glan-y-Nant	YMMA	Anheddiad	Beicio 20	Cerdded 10	4.2km	Beicio 20	28
Hengoed	YMMA	Anheddiad	Beicio 20	Cerdded 20	Beicio 20	Cerdded 20	32
Nelson	YMMA	Beicio 20	Anheddiad	Anheddiad	Anheddiad	Beicio 20	42
Penpedairheol	YMMA	Beicio 20	Beicio 20	Beicio 10	Beicio 20	Beicio 20	17
Penybryn	YMMA	Beicio 10	Beicio 20	Cerdded 10	Beicio 20	Beicio 10	23
Tir-y-Berth	YMMA	Cerdded 15	Beicio 20	Anheddiad	4.0km	Beicio 20	27
Ystrad Mynach	YMMA	Anheddiad	Beicio 20	Anheddiad	Beicio 20	Anheddiad	42

Tabl 4: Sgorio fesul Anheddiad

5 Ardal Prif Gynllun Ebbw A Chwm Sirhowy

5.1 Mae Ardal Prif Gynllun Cymoedd Ebwy Isaf a Sirhywi (LESVMA) wedi'i lleoli ar ochr dde-ddwyrain y Fwrdeistref Sirol, i'r gogledd o Gasnewydd, ac mae'n cynnwys 6 ward, sef:

- Abercarn
- Crosskeys
- Trecelyn
- Gorllewin Rhisga
- Dwyrain Rhisga
- Ynysddu.

5.2 Mae Cwm Ebwy Isaf wedi'i adeiladu'n sylweddol ar ei hyd, tra nodweddir Cwm Sirhywi Isaf gan aneddiadau anghysbell wedi'u gwahanu gan fannau agored. Mae'r LESVMA yn brif ardal gyflogaeth ar gyfer y Fwrdeistref Sirol, gyda phrif ganolfan fanwerthu yn Rhisga/Pontymister. Mae gan yr ardal hefyd botensial sylweddol i dwristiaid, gyda nifer o atyniadau wedi'u lleoli ledled yr Ardal Prif Gynllun.

Hygyrchedd a Chludiant

5.3 Mae Cwm Ebwy ar Reilffordd Cwm Ebwy sy'n darparu gwasanaethau i Gaerdydd a Chasnewydd. Yn ogystal mae'n cael ei wasanaethu'n dda gan fysiau, gyda gwasanaethau rhwng Casnewydd a'r Coed Duon a rhwng Casnewydd a Brynmawr. Mae gan Gwm Sirhywi wasanaeth rhwng Casnewydd a Thredegar.

5.4 Mae gan Gwm Ebwy Isaf gysylltiadau da â'r rhwydwaith priffyrdd strategol gyda'r A467 yn cysylltu'r Dyffryn â'r M4. Mae gan ran ogleddol yr LESVMA gysylltiadau gwyach ar draws y dyffryn hefyd oherwydd ei lleoliad ar yr A472.

Cyflogaeth

5.5 Mae'r LESVMA yn ardal gyflogaeth allweddol yn y Fwrdeistref Sirol sydd ag 8 safle cyflogaeth gyda chyfanswm arwynebedd o 87.6 ha o dir.

Manwerthu

5.6 Mae'r ganolfan fanwerthu fwyaf yn yr LESVMA wedi'i lleoli yn Rhisga/Pontymister, sy'n ganolfan unionlin o gryn dipyn ac a nodweddir yn gyffredinol gan fanwerthwyr annibynnol lleol gyda llond llaw o gwmnïau rhanbarthol neu genedlaethol. Mae'r LESVMA hefyd yn cynnwys y Ganolfan Leol fwyaf yn y Fwrdeistref Sirol yn Nhrecelyn. Mae canolfannau cymdogaeth sy'n darparu ar gyfer anghenion siopa lleol wedi'u lleoli yn Abercarn, Cwmcarn, Cwmfelin-fach a Crosskeys, tra bod aneddiadau eraill yn cynnwys nifer fach o unedau manwerthu sy'n darparu ar gyfer anghenion cyfleustra'r gymdogaeth.

Cymuned, Hamdden a Thwristiaeth

5.7 Mae gan yr LESVMA economi ymwelwyr sylweddol gyda llawer o atyniadau a nodweddion gan gynnwys Rhodfa Goedwig Cwmcarn, Camlas Sir Fynwy ac Aberhonddu, Parc Gwledig Sirhywi a Memo Trecelyn. Mae dwy ganolfan hamdden, un yn Rhisga a'r llall yn Nhrecelyn, ac mae nifer o barciau cyhoeddus a chaeau chwaraeon ledled yr Ardal Prif Gynllun.

Hierarchaeth Aneddiadau

5.8 Prif dref – Rhisga/Pontymister. Yn cael eu hystyried gyda'i gilydd gan eu bod yn ffurfio ardal barhaus. Dyma'r anheddiad mwyaf yn yr Ardal y Prif Gynllun a dyma'r brif ganolfan manwerthu a gwasanaethau, a wasanaethir yn dda gan drafnidiaeth gyhoeddus.

5.9 Canolfan leol – Trecelyn. Tref fechan sy'n gwasanaethu'r ardal leol gyfagos ac sydd hefyd yn cyflawni rôl bwysig o ran darparu cyfleusterau hamdden, cymunedol ac addysg. Mae mewn lleoliad strategol ar gyffordd yr A467 a'r A472.

5.10 Aneddleoedd preswyl – Abercarn; Brynawel; Crosskeys; Cwmcarn; Cwmfelinfach; Ochr y Pant; Pentwynmawr; Pontywaun; Ty Sign; Wattsville; Wyllie; Ynysddu.

Anheddiad	Ardal y Prifgynllun	Gorsaf drên	Gorsaf Fysiau / Node	Canolfan Cyflogaeth	Canolfan Lleol	Pif Ganolfan	Sgôr
Abercarn	LESVMA	Beicio 20	Beicio 20	Anheddiad	Beicio 20	5.4km	21
Brynawel	LESVMA	Beicio 20	6.3km	Cerdded 10	6.3km	Beicio 20	15
Crosskeys	LESVMA	Anheddiad	5.1km	Cerdded 10	5.1km	Beicio 20	24
Cwmcarn	LESVMA	Walk 20	Beicio 20	Cerdded 15	Beicio 20	Beicio 20	25
Cwmfelinfach	LESVMA	Beicio 20	4.2km	Cerdded 10	5.6km	4.2km	14
Newbridge	LESVMA	Anheddiad	Anheddiad	Cerdded 5	Anheddiad	Beicio 20	49
Pantside	LESVMA	Cerdded 15	Cerdded 15	Cerdded 15	Cerdded 15	3.9km	33
Pentwynmawr	LESVMA	Beicio 10	Beicio 10	Walk 10	Beicio 10	Beicio 20	24
Pontywaun	LESVMA	Walk 15	Beicio 20	Beicio 10	Beicio 20	Beicio 20	21
Risca/Pontymister	LESVMA	Anheddiad	7.4km	Anheddiad	7.4km	Anheddiad	36
Ty Sign	LESVMA	Cerdded 5	7.4km	Cerdded 20	7.4km	Cerdded 10	25
Wattsville	LESVMA	Beicio 10	6.5km	Cerdded 5	6.5km	Beicio 20	17
Wyllie	LESVMA	3.5km	Beicio 20	Cerdded 20	Beicio 20	Beicio 20	16
Ynysddu	LESVMA	4.8km	4km	Cerdded 20	5.4km	4.8km	16

Tabl 5: Sgorio fesul Anheddiad

6 Ardal Prif Gynllun Caerffili

6.1 Mae Ardal Prif Gynllun Caerffili (CBMA) wedi'i lleoli yn ne'r Fwrdeistref Sirol ac mae'n cynnwys 8 ward, sef:

- Cwm Aber
- Bedwas a Trethomas
- Llanbradach
- Machen a Rhydri
- Morgan Jones
- Penyrheol
- Sant Martin
- Fan.

6.2 Mae'r patrwm anheddu yn cynnwys canolbwynt mawr canolog Caerffili a datblygiad llinellol, i dri chyfeiriad - Cwm Aber sy'n dilyn llinell Nant yr Aber; dyffryn Machen sy'n dilyn llinell Afon Rhymni; a Llanbradach i'r gogledd ar hyd llinell Afon Rhymni.

Hygyrchedd a Chludiant

6.3 Mae Rheilffordd Cwm Rhymni yn rhedeg trwy ganol y CBMA gydag un orsaf yn Llanbradach a 3 gorsaf yng Nghaerffili, gan ddarparu gwasanaeth aml i'r de a'r gogledd. Mae Caerffili hefyd yn cynnwys cyfnewidfa fysiau gyda gwasanaethau sy'n cysylltu'r CBMA â Chasnewydd, Caerdydd, Nantgarw a Phontypridd yn y gorllewin ac Ystrad Mynach, Coed Duon a Bargoed yn y gogledd.

6.4 Mae Caerffili mewn lleoliad canolog o ran y rhwydwaith priffyrdd strategol gyda'r A468 (A469) yn rhedeg trwy ardal y Prif Gynllun o Gasnewydd i Nantgarw (yn cysylltu â'r A470 i Gaerdydd a Merthyr) a'r A469 yn rhedeg i'r gogledd drwy'r Fwrdeistref Sirol.

Cyflogaeth

6.5 Mae'r CBMA yn ganolfan gyflogaeth fawr sy'n darparu dros 120 ha o dir cyflogaeth ar chwe safle ar draws tref Caerffili a Bedwas.

Manwerthu

6.6 Caerffili yw'r ganolfan fanwerthu fwyaf yn y Fwrdeistref Sirol, a'i rôl yw fel canolfan isranbarthol sy'n gwasanaethu'r Fwrdeistref Sirol a'r ardal ehangach. Bedwas yw'r ail ganolfan fwyaf yn yr Ardal Prif Gynllun ac mae'n gweithredu fel canolfan leol sy'n darparu gwasanaethau a manwerthu i'r ardal gyfagos. Mae presenoldeb Parc Manwerthu Gallagher ar gyrion Caerffili, ger Bedwas yn cael effaith sylweddol. Mae adwerthu yn y gymdogaeth ar gael ym Machen, Llanbradach, Abertridwr a Senghenydd gan ddarparu ar gyfer anghenion cyfleustra lleol.

Cymuned, Hamdden a Thwrstiaeth

6.7 Mae tref Caerffili yn darparu ystod eang o wasanaethau a chyfleusterau sy'n gwasanaethu Ardal y Prif Gynllun gan gynnwys y ganolfan hamdden, y mae un ohonynt hefyd ym Medwas. Mae'r ardal yn cael ei gwasanaethu'n rhesymol gan fannau agored a darpariaeth chwaraeon gyda nifer o barciau cyhoeddus, manau agored a chaeau chwaraeon ar gael yn yr Ardal Prif Gynllun. Mae Cadw yn buddsoddi £5m yng Nghastell Caerffili gyda'r bwriad o'i uwchraddio i atyniad twristiaid haen 1. Mae Amgueddfa Dreftadaeth Cwm Aber a Gardd Goffa Lofaol Genedlaethol Cymru wedi'u lleoli yn Senghenydd.

Hierarchaeth Aneddiadau

- 6.8 Prif dref – Caerffili. Y dref fwyaf yn y Fwrdeistref Sirol, sy'n gwasanaethu fel canolfan manwerthu, gwasanaethau a chyflogaeth isranbarthol, wedi'i gwasanaethu'n dda gan seilwaith trafniadaeth gyhoeddus a phrifyrdd.
- 6.9 Canolfan leol - Bedwas. Canolfan gyflogaeth gyda dau safle cyflogaeth fawr a chanolfan breswyl ar gyfer yr ardal ehangach. Mae ganddi hefyd ganolfan fanwerthu fach.
- 6.10 Anheddiad preswyl – Abertridwr; Graig-y-Rhacca; Llanbradach; Machen; Rhydri; Senghenydd; Trethomas; Waterloo.

Anheddiad	Ardal y Prifgynllun	Gorsaf drên	Gorsaf Fysiau / Node	Canolfan Cyflogaeth	Canolfan Lleol	Pif Ganolfan	Sgôr
Abertridwr	CBMA	Beicio 20	4.8km	3.2km	5.2km	Beicio 20	8
Bedwas	CBMA	Beicio 20	Beicio 20	Anheddiad	Anheddiad	Beicio 20	33
Caerphilly	CBMA	Anheddiad	Anheddiad	Anheddiad	Beicio 20	Anheddiad	51
Draethen	CBMA	6.5km	6.5km	4km	4.7km	6.5km	2
Graig-y-Rhacca	CBMA	Beicio 20	Beicio 20	Cerdded 10	Cerdded 10	Beicio 20	27
Llanbradach	CBMA	Anheddiad	Beicio 20	Beicio 10	Beicio 20	Beicio 20	25
Machen	CBMA	5.7km	5.7km	Beicio 20	Beicio 20	5.7km	6
Rudry	CBMA	Beicio 20	Beicio 20	Beicio 10	Beicio 10	Beicio 20	17
Senghenydd	CBMA	4.5km	6.1km	4.3km	6.0km	6.1km	2
Trethomas	CBMA	Beicio 20	Beicio 20	Cerdded 5	Cerdded 5	Beicio 20	29
Waterloo	CBMA	4.5km	4.5km	Beicio 20	Beicio 20	4.5km	9

Tabl 6: Sgorio fesul Anheddiad